

# Schriftbewijs bij de verzoeningsleer in de Heidelbergse Catechismus.

## Inleiding.

In de Catechismus worden bij ieder onderdeel Bijbelgedeelten genoemd. Maar bewijzen die dat in de Bijbel geleerd wordt wat als leer beleden wordt? Dit artikel gaat dit na voor wat betreft de leer van de verzoening/verlossing.

### **I. Toetsing van het Schriftbewijs bij Zondag 4.**

### **II. Toetsing van het Schriftbewijs bij Zondag 5+6.**

### **III. Toetsing van het Schriftbewijs in andere Zondagen over de verzoening.**

### **IV. Conclusies.**

## I. Toetsing van het schriftbewijs bij Zondag 4.

In Zondag 4-6 wordt gezegd: we zijn als mensen schuldig vanwege onze zonden en zondige aard – daarom *eist God* straf – die (eeuwige) straf *moet gedragen worden* (vr 12-16). Nu heeft God zijn Zoon Jezus plaatsvervangend gestraft (met name) op Golgotha. Wie gelooft is dáárdoor schuldvrij. Wie dit niet gelooft zal zijn (eeuwige) straf zelf moeten dragen in de hel.

Betaling (voldoening) is de enige weg tot redding volgens de Catechismus<sup>1</sup>.

De gedachte dat God ongehoorzaamheid ongestraft zou laten (en zou vergeven zónder strafbetaling) wordt absoluut afgewezen. Dat wil Hij 'beslist niet', zegt vr+antw 10. Zijn rechtvaardigheid 'eist' dat er gestraft wordt (11).

In lijn hiermee wordt daarom zelfs beweerd dat God onrechtvaardig zou handelen als Hij *bij bekering* zondaren 'om niet' of genadig vergeeft. Is dit zo?? En leert de Bijbel dit? Een volgende vraag is: Kun je nog wel echt van vergeving spreken als er (voor jou, plaatsvervangend) betaald is?

**'God eist altijd betaling/voldoening' is het absolute uitgangspunt.**

**De vraag is nu: bewijzen de aangehaalde teksten dat de Schrift dit leert?**

We kijken nu naar Zondag 4 vraag en antwoord 10.

Vraag 10: Wil God zo'n ongehoorzaamheid en afval ongestraft laten? <sup>2</sup>

Antwoord: Beslist niet, maar God vertoort zich verschrikkelijk, zowel over de zonde die ons aangeboren is als over de zonden die wij doen. Hij wil die dan ook door een rechtvaardig oordeel in tijd en eeuwigheid straffen (a), want Hij heeft gezegd: *Vervloekt is een ieder die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen*, Galaten 3: 10 (b)

a: Gen. 2:17; Ex. 20:5 en 34:7; Ps 5:6 en 50:21; Nah. 1:2; Rom. 1:18 en 5:12; Ef. 5:6; Hebr. 9:27;

b: Deut. 27:26.

De aangehaalde teksten bewijzen wel, dat God kan toornen over zonden en een Wreker kan zijn. Maar gezien de contexten doet God dit alléén als mensen zich tegen Hem *blijven* verzetten en in zonden *blijven* volharden. Er staat niet, dat God ook betaling eist van/voor mensen die

<sup>1</sup> Zie Zondag 5 antw 12: 'wij moeten óf zelf óf door een ander volkomen betalen'. De vraag of God betaling ook nodig vindt als iemand zich bekeert, krijgt geen aandacht en werd toen kennelijk door niemand gesteld.

<sup>2</sup> Bedoeld is de ongehoorzaamheid van Adam en Eva in het paradijs waar antw 9 over sprak. Volgens de Catechismus is dit ook onze ongehoorzaamheid, want ook wij (levend in de 21<sup>e</sup> eeuw) aten toen kennelijk mee van de vrucht. Zo zijn alle mensen al bij of vóór hun geboorte *schuldig*, want wij allen hebben al 'in Adam moedwillig gezondigd' voordat we tot leven kwamen. Deze theologische constructie wijs ik al af in het artikel 'Analyse van de redenering in de belijdenissen' waar ik ook uitgebreid aandacht geef aan vr+antw 9.

(eventueel na bekering) voor Hem willen leven en bij Hem schuilen! Voor hen is God geen wreker! Gods toorn richt zich alleen tegen afkerigen, vijanden – en niet tegen ieder mens! Overall in de Bijbel lees je: bij bekering *vergeeft of bevrijdt* God genadig (bv Psalm 32; Ezechiël 18 en 33 en Lucas 15:20v). Uit niets blijkt, dat de schuld of straf dan toch nog door een ander betaald moet worden. Vergeven is altijd ‘gewoon’ kwijtschelden (Mat 18:27). De teksten die de Catechismus hier aanvoert bewijzen niet wat de Catechismus ons wil laten geloven.

***We geven nu aandacht aan de aangehaalde teksten (pak uw Bijbel erbij!).***

**Genesis 2:17.**

De Catechismus zegt dat op de zondeval (en op welke zonde ook) *Gods toorn* en *eeuwige straf* moeten volgen. Zegt Gen 2:17 dat? Nee, want

a. Waaruit blijkt in Gen 2:17 dat gesproken wordt over ‘eeuwige straf’? Alle mensen zullen zeker sterven – jawel – maar dat is niet hetzelfde als ‘voor eeuwig verloren gaan’. Dáárvan is alleen sprake bij volharding in zonden.

De aardse lichamen in het paradijs waren niet bedoeld om eeuwig te blijven zoals ze waren. Ook zonder zondeval zou, na een tijdelijke scholing op aarde, de overgang gemaakt worden naar de hemelse heerlijkheid met hemelse lichamen (1 Kor 15:48). Nu gaat die overgang via sterven. *Sterven* is niet hetzelfde als *voor eeuwig verloren gaan*.

b. Waar staat dat God toornig was na de zondeval? De daad van Adam en Eva had zeker grote gevolgen. Maar we lezen ook dat God genadig met de mensen verder handelt. Hij geeft hen kleding en wijst hen de weg. Hij gaat met hen om als ze Hem zoeken. Zelfs Kaïn krijgt nog genadig de weg gewezen (Gen 4:7).

c. Mag je uit Gen 2:17 concluderen, dat God absoluut MOET straffen? MOET Hij altijd doen wat Hij zegt? Maar ... Henoeh en Elia dan? Hij nam hen *zonder sterven* op in de hemel. Moeten we dat onrecht noemen? Werd God daardoor onrechtvaardig?

**Conclusie: Gen 2:17 bewijst niet, dat - na zonden - straffen altijd een must is voor God - en dat zonden nooit zonder strafbetaling vergeven kunnen worden, zoals de HC wel beweert.**

**Exodus 20:5 en 34:7.**

Verdient iedereen Gods vervloeking? Deze teksten wijzen op twee wegen: God zal onwilligen de gevolgen van hun zonden laten dragen (zelfs in hun nageslacht), maar gewilligen zal Hij barmhartig zegenen en vergeving schenken. Niets wijst op plaatsvervangende schuldbetaling.

*De gedachte, dat een onschuldige plaatsvervangend straf voor de zonden van anderen kan dragen, wordt in de directe context door God zelfs nadrukkelijk en beargumenteerd afgewezen (Exodus 32:33)!*

Dreigen met straffen maakt kwijtschelden van straf bij bekering niet onmogelijk. God komt in de Bijbel zelfs vaak op voorgenomen oordelen terug als mensen zich bekeren.

**Psalm 5:6 en Nahum 1:2.**

Uit de contexten van deze verzen wordt helder tegen wie Gods toorn wel/niet gericht is. Psalm 5:6 spreekt over gewetenlozen, maar de Psalm kent ook rechtvaardigen (vs 12,13).

Door Nahum 1:2 hier als bewijsplaats te noemen, suggereert de Catechismus dat ieder mens een tegenstander of vijand van God is. Maar Nahums woorden gaan over het vijandige Ninevé. Mensen kunnen ook anders leven (schuilen bij God; 1:7).

**Romeinen 1:18v.**

Staat hier dat Gods toorn/straf ook gedragen moet worden door of voor bekeerlingen, rechtvaardigen en vromen, zoals Abraham, Jozef, Ruth en Maria? Hielden ook zij 'de waarheid in ongerechtigheid ten onder'? Wat wil de HC toch bewijzen met deze teksten?

Even een aanvullende opmerking: Romeinen 3 zegt wel, dat *alle mensen* zondaars en schuldig zijn. Maar in Romeinen 3 wordt uitgebreid uit veel Psalmen geciteerd. Maar in al die Psalmen wordt ook gesproken over *rechtvaardigen* en over *Gods volk*. De aangehaalde woorden mogen we dus niet als absolute waarheden beschouwen - ook niet in Romeinen 3. Het zijn algemeenheden (net zoals "Nederlanders zijn goddeloos"). Zo waren de mensen in de wereld van Paulus allen zondaren (in het algemeen gesproken), maar er waren zeker ook toen nog wel rechtvaardigen!

### **Romeinen 5:12.**

Hier staat, dat alle mensen gezondigd hebben en daarom sterven. Maar moeten we hier in lezen dat ieder mens om z'n zonden 'in tijd en eeuwigheid door God gestraft moet worden'? Of dat God wil, dat de 'eeuwige straf' door/voor iedereen gedragen wordt? Staat hier dat God bij bekering zondaars niet kan/wil vergeven zonder strafbetaling? Deze tekst bewijst niet, dat God absoluut een eeuwige straf eist op zonden (ook als er bekering is). Wel dat iedereen als gevolg van zonden sterft, maar dat is nog niet 'voor eeuwig verloren gaan'.

### **Efeziërs 5:6.**

Deze tekst zegt, dat Gods toorn komt over de kinderen der ongehoorzaamheid. Dit is waar, maar als iemand zich nu bekeert? Ben je dan nog te typeren als een kind van de ongehoorzaamheid? Daarmee zijn mensen bedoeld, die blijven volharden in hun ongehoorzaamheid. Maar er zijn toch mensen, die goed leven in Gods ogen. Dat kan volgens Psalm 1. Lees verder wat God zegt over Noach (Genesis 7:1), Job (Job 1:8; 2:3), Nathanael (Johannes 1:47), enz. enz.

### **Hebreeën 9:27.**

Na het sterven zal het oordeel komen over ieder mens, staat hier. Dit betekent, dat we allen **beoordeeld** zullen worden, maar niet, dat we allen **veroordeeld** zullen worden. Staat er, dat onze redding ontstaat via 'betaling door Jezus van onze schuld/straf'? De context vertelt dat Jezus de zonden van velen heeft *gedragen*. Kan dat niet zijn in de zin van *verdragen* - toen Hij door veel Joden miskend werd en door hen en anderen veroordeeld en gedood werd (28)? Hij bleef steeds vol liefde en trouw aan God en heeft zó de zonden en verleidingen overwonnen en van kracht beroofd. Door zijn kracht (sinds Pinksteren in ons) zijn wij nu door Hem sterker dan de verleidingen en zo heeft Hij 'de zonde te niet gedaan' (26). Het is immers nu mogelijk dat wij leven als nieuwe mensen (door zijn kracht); dat wij de zonde wegdoen en rustig Gods beoordeling na onze dood kunnen ondergaan.

Er is geen noodzaak bij deze tekst te denken aan plaatsvervangend strafdragen. Dat kun je er natuurlijk wel 'inlezen'. Maar door plaatsvervangend strafdragen wordt de zonde (enkelvoud) in ons niet weggedaan. Terwijl het juist gaat om onze zondige aard. Door Jezus in ons zijn we wedergeboren: echt nieuwe mensen, die echt hemels leren leven en daarom bij God 'passen' als burgers van Gods rijk. Dat zal blijken bij de beoordeling (vs 27).

Ook deze tekst is geen bewijs voor wat de HC beweert.

### **Deuteronomium 27:26.**

In antwoord 10 wordt deze tekst via **Galaten 3:10** aangehaald.

Het moet dienen als bewijs dat God wil en moet straffen, want 'allen hebben zich niet gehouden aan alles wat in de wet staat' en zijn DUS vervloekt. *leder mens* is een vervloekte, zo suggereert de Catechismus met deze aanhaling.

Maar Deuteronomium 27 veronderstelt juist, dat gehoorzamen aan de wet mogelijk is! Heel nadrukkelijk wordt gewillige gehoorzaamheid als begaanbare weg genoemd met de belofte van zegen (27:9-12; 28:1ev). Er wordt in de hele wet van Mozes van uit gegaan, dat de geboden van God niet te moeilijk zijn (30:11)! Leven in geloof en dus in gehoorzaamheid is *dankzij Gods hulp* altijd mogelijk, ook al in het OT (uiteraard naar de mate van inzicht, wat men van God ontvangen heeft – en dat groeit). Daarvoor moet je geloven in Gods hulp zodat je kunt doen wat Hij zegt. **Zonder dit geloof kan het niet - dan ben je inderdaad vervloekt. Dat leert het OT al. De wet vraagt juist om geloof! De wet vraagt met zijn 'doe dat' in feite: 'leef in geloof'. De wet wil mensen leren geloven en omschrijft concreet wat het leven in/uit geloof is. Geloof hoort dus juist ook bij 'alles wat in het boek der wet geschreven staat'. Dit is een heel belangrijk inzicht!** Veel Joden leefden wel met de wet, maar zonder geloof! Daarom hielden zij zich niet *aan alles wat geschreven is in het boek der wet om dat te doen*, want de wet vraagt juist geloof! Daar gaat het in de Thora om. Dat is de kern – net als liefde zo'n kern is. Als je wel met de wetten werkt, maar God en je naasten niet liefhebt, dan hou je je ook niet aan het boek der wet en ben je vervloekt. Wie niet gelooft net zo. Op deze manier haalt Paulus dit woord aan. *Leven met de wet maar zonder geloof* – dat was onder de Joden gewoon geworden en dat werd wel leven naar de wet genoemd, maar men deed niet wat de wet nu juist wilde: geloven, liefhebben! Ook deze tekst bewijst niet wat de Catechismus bewezen wil hebben.

#### **Tussenopmerking.**

God kan geen zondige, onbetrouwbare mensen toelaten in zijn eeuwige heerlijkheid. Maar schuld is nooit een obstakel. Het egoïsme of de zondige aard is het grote probleem: het gebrek aan toewijding waardoor mensen niet passen bij God. Mensen moeten via bekering en wedergeboorte nieuwe (op God gerichte) mensen worden. Straf of schuld 'betalen' door een ander blijft iets buiten jezelf. Daar verandert niemand echt wezenlijk van. Dat kan dan ook niet de kern van het evangelie zijn. Het gaat God altijd om ons hart. Dat wil en zal Hij vernieuwen bij bekering. Bij berouw en bekering scheldt Hij schuld en straf altijd gewoon kwijt, 'om niet'. Waarom zou Hij dat niet kunnen en willen? Zelfs ongelovigen doen dat wel. **Toch gaat de Catechismus helaas steeds uit van het axioma, dat God dit niet kan/wil en dat er daarom betaald moet worden..**

NB: Ook de offers in het OT waren geen 'symbolische betalingen' die heen zouden wijzen naar een 'plaatsvervangende betaling' (door Jezus). Voor de uitleg van de offers verwijs ik naar m'n boek 'Jezus in ons', waarin die gangbare misvatting uitgebreid weerlegd wordt en een betere uitleg gegeven wordt.

**Zondag 4 vraag en antwoord 11** onderstreept dat God wel móet straffen.

Vraag 11: Maar God is toch ook barmhartig?

Antwoord: God is wel barmhartig (a), maar Hij is ook rechtvaardig (b). Daarom eist zijn gerechtigheid dat de zonde, die tegen de allerhoogste majesteit van God begaan is, ook met de zwaarste, dat is met de eeuwige straf aan lichaam en ziel gestraft wordt (c).

a: Ex. 20:6 en 34:6,7.

b: Ex. 20:5 en 23:7 en 34:7; Ps. 5:5,6 en 7:10.

c. Nah. 1:2,3; 2 Tess 1:9.

Verschillende teksten zijn al besproken bij antwoord 10. De teksten bewijzen wel, dat God rechtvaardig en barmhartig is, maar niet dat Hij zonden *altijd moet en wil straffen*. **De Reformatorische verzoeningsleer 'gelooft', dat God onrecht doet als Hij zonden kwijtscheldt.**

**Exodus 20:5,6** en **Exodus 34:6,7** behandelden we al hierboven.

**Exodus 23:7.**

Ontrouwe rechters moeten eerlijk recht spreken, want God is rechtvaardig. Wee hen, als zij onschuldigen schuldig verklaren of schuldigen vrijspreken. Dat is de Heer een gruwel en dat zal Hij straffen. Dat klinkt door de hele Bijbel (bv Spreuken 17:15,26). **Deze tekst getuigt in feite tegen een plaatsvervangend straf opleggen aan een onschuldige (Jezus) en dan de schuldigen vrijspreken! Ook hier heeft de Catechismus er geen oog voor dat Gods oordeel over een zondaar bij berouw en bekering anders wordt.**

**Psalm 5:2,6 en 7:10.**

God is rechtvaardig, dat is helder. Daarom straft God *goddelozen* en steunt Hij *rechtvaardigen*. De Psalmen gaan er van uit, dat leven als een rechtvaardige met God kan! Dat voor zulke rechtvaardigen (bekeerden) de straf voor hun zonden toch blijft staan en dan plaatsvervangend gedragen zal moeten worden staat er niet. Natuurlijk toets God hart en nieren. Maar dat is om te bepalen of iemand een volhardend zondaar (ongelovige) is en dus gestraft moet worden of niet. Zie Psalm 7:9. Het is moeilijk in deze teksten een bewijs te zien voor wat antwoord 11 stelt.

**Nahum 1:1-3.** Zie boven.

**2 Tessalonicenzen 1:9.**

Hier staat, dat God zal toornen en mensen zal laten boeten. Jawel, maar over wie gaat het hier? Uit de context blijkt weer duidelijk, dat het om 'onderdrukkers' gaat, die God niet erkennen en het evangelie van Jezus niet gehoorzamen (1:6-8). Het gaat niet over *alle* mensen!

## **II. Toetsing van het schriftbewijs bij Zondag 5 en 6.**

**Vraag en antwoord 12** herhaalt nog weer, dat God (of zijn gerechtigheid) echt altijd betaling van de straf eist (of je nu wel of niet gelooft).

Vraag 12: Hoe kunnen wij aan deze straf ontkomen en weer in genade aangenomen worden, nu wij naar Gods rechtvaardig oordeel in tijd en eeuwigheid straf verdiend hebben?

Antwoord: God wil dat aan zijn gerechtigheid wordt voldaan (a). Daarom moeten wij òf zelf òf door een ander volkomen betalen (b).

a: Gen. 2:17; Ex. 20:5 en 23:7; Ez. 18:4; Heb. 10:30.

b: Matt. 5: 26; Luc. 16:2; Rom. 8: 3,4; 2 Tess. 1: 6.

De eerste drie teksten zijn hierboven al besproken.

**Ezechiël 18:4.**

Hier staat: '*De ziel die zondigt zal sterven*'. Is dit een absolute waarheid en is dus vergeving *zonder betaling* van straf nooit mogelijk? Lees heel Ezechiël 18 en je ziet dat het er juist om gaat, dat mensen zich kunnen bekeren en dan niet gestraft zullen worden en niet zullen 'sterven'. Dan is er geen sprake meer van een betalingseis.

### **Hebreeën 10:30.**

Hier staat dat God een Wreker en Vergelder is. De context waarschuwt om niet willens en wetens te zondigen. Als je echt als een rechtvaardige gaat leven - en dat kan - dan zal God geen Wreker en Vergelder zijn voor jou. Is dat dan, omdat iemand anders dan jouw straf gedragen heeft? Niets – ook niet in de context – geeft aanleiding tot die gedachte!

Hebreeën 10:26 wijst er op, dat een offer noodzakelijk voor ons is. Maar gaat het dan om een offer als plaatsvervangende vergoeding of straf? Het draait in de offerdienst om toewijding. Dát is aangenaam voor God: een lieflijke geur, Leviticus 1:4,9 (zie *'Jezus in ons'*). De Catechismus-schrijvers gaan er stilzwijgend van uit, dat Gods toorn ook rust op toegewijde mensen. Maar ook deze tekst bewijst dat niet.

### **Matteüs 5:26 en Romeinen 8:3,4.**

Staat hier, dat God absoluut betaling van straf of schuld eist voor de zonden van ieder mens? Matteüs 5:26 zegt dat je onder de straf komt, als je niet in liefde de vrede met je naaste zoekt. En in Romeinen 8:3,4 gaat het er om, dat Jezus ons een nieuw hart geeft, waardoor we naar Gods wil kunnen leven. Het gaat helemaal niet om schuld- of strafbetaling. Dit soort teksten bewijzen niets van wat de Catechismus als hoofdpunt beweert.

Zo gaat het verder in [Zondag 5 en 6](#). De schriftbewijzen overtuigen niet maar roepen verbazing op over de manier van Bijbelgebruik in de tijd van de Reformatie. Was de bril van de schrijvers zo sterk gekleurd door de 'nieuwe' leer van de 'verzoening door voldoening'? Konden ze daardoor niet meer gewoon zien wat er staat?

## **III. Toetsing van het Schriftbewijs in andere Zondagen over de verzoening.**

Ook andere zondagen - met name [Zondag 16 en Zondag 23](#) - belijden met nadruk dat verzoening alleen mogelijk is door een plaatsvervangende voldoening. Maar de aangehaalde teksten 'bewijzen' weer totaal *niet*, dat de Bijbel dit leert.

**Jesaja 53** wordt meerdere keren als bewijstekst aangevoerd. Dat hoofdstuk van de Bijbel lijkt de betalingsleer expliciet te verwoorden. Dit zou een heldere bewijsplaats in het OT zijn. Maar de volgende punten maken duidelijk dat dit hoofdstuk niet zo'n helder bewijs is.

- Allerlei details van Jesaja 53 passen niet of slecht op Jezus als Knecht.
- Het is een profetie over iets wat kort na de ballingschap zou gebeuren, zoals alle profetieën rond dit hoofdstuk, terwijl Jezus pas 400 jaar later kwam.
- Het woord 'dragen' (van onze zonden) wordt vaak *ingevuld* als 'plaatsvervangend straf dragen', maar het kan ook 'verdragen' of 'wegnemen' betekenen. Op dit punt is de gangbare uitleg niet zo vanzelfsprekend als men vaak beweert of denkt.
- Het meest aannemelijk is, dat met de Knecht bedoeld wordt: het ware Israël van die dagen (o.a. Daniel, Mordechai, Ester, Hosea, Nehemia, Ezra, de vromen). Dat op Jezus, de latere Knecht, veel zelfde typering passen, is te verwachten. Vervullingen van woorden uit het OT zijn vaak herhalingen van soortgelijke gebeurtenissen.

Voor uitgebreide bespreking van Jesaja 53 en ook de argumentatie voor de vier genoemde punten verwijs ik naar *'Jezus in ons'*.

Helaas moeten we zeggen dat alle bedoelde bewijzen uit de Schrift onder Zondag 23 e.a. niet aantonen dat de leer van de Catechismus bijbels is.

De teksten zijn ook hier vaak uit de context 'geplukt' en de leer van de plaatsvervangende betaling wordt ingelezen, maar die leer staat er niet in verwoord.

### ***Aanvulling: Wat betekent 'gerechtigheid' of 'rechtvaardigheid'?***

Het onjuiste Bijbelgebruik, blijkt helder als we even nadenken over het woord 'gerechtigheid', dat veel gebruikt wordt in aangehaalde bijbelteksten.

Gereformeerden lezen dat vaak als 'toegerekende gerechtigheid': de door Jezus volbrachte voldoening (betaling, gehoorzaamheid en heiligheid) wordt formeel op naam van de gelovige gezet. God rekent ons die toe, ***'alsof wij dat alles volbracht hadden'*** zegt Zondag 23.

Maar in de aangehaalde Bijbelteksten is het goed mogelijk en zelfs beter passend gerechtigheid te lezen als 'het nieuwe leven' dat God geeft. Het gaat om een rechtvaardigheid die mensen eigen wordt, als gevolg van wedergeboorte, waardoor ze rechtvaardig gaan handelen en leven. Door geloof maken ze gebruik van de kracht van de Geest. Dat kleurt hun leven. Zo gebruikt Jezus het woord gerechtigheid (bv Mat 6:1,33). Het gaat dan om *de levensstijl, die omschreven wordt in de Bergrede* (Mat 5,6,7).

Er is ook een 'gerechtigheid van de Farizeeën' (5:20) in overeenstemming met hun leer en regels (de 'gerechtigheid der wet'). Zij werken met de wet zonder geloof in Gods hulp. Zo leefden de Joden in het algemeen – op menselijk niveau. De 'gerechtigheid van christenen' is meer, beter of hoger!

***'De gerechtigheid door/uit het geloof'*** is niet iets wat slechts (virtueel of boekhoudkundig)

toegerekend is. Het is de manier van leven die ontstaat doordat God/Jezus zijn Geest beschikbaar stelt. Je gelooft dat die kracht (van God en Jezus) in je is. Dat maakte de wet (in het OT) *niet te zwaar of te moeilijk* (volgens Deut 30:11ev). Dan ben je immers sterker dan de gezindheid van het vlees. Maar ook in het NT zijn de hogere geboden van Jezus *niet zwaar of moeilijk* (volgens 1 Johannes 5:3,4). Want de Geest en gezindheid van Jezus in ons maakt ons sterker dan de gezindheid van het vlees. We kunnen ons door de Geest laten leiden en zo wandelen met God (Galaten 5:16-18,22-24; 6:14).

Ook in het derde deel (de dankbaarheid) heeft de Catechismus hier weinig oog voor. Het gaat wel over het nieuwe leven door de Geest. Maar de Catechismus blijft dit mondjesmaat typeren als een 'klein begin van deze gehoorzaamheid, zelfs bij de allerheiligsten' (114). De wet en de geboden van God en van Jezus blijven volgens de Catechismus een onbereikbaar ideaal. **Hoe anders en veel royaler spreekt de Bijbel bij monde van Jezus (Matteüs 7:21,24; Lucas 11:28), Paulus (Romeinen 8:4,12,13) en Johannes (1 Johannes 3:7-10).**

## **IV. Conclusies t.a.v. de Catechismus.**

- 1. De bewijsteksten in de Catechismus bewijzen niet dat de leer van de Catechismus over 'verzoening' en 'rechtvaardiging' Bijbels is. De vele tekstverwijzingen suggereren ten onrechte, dat de leer van de Catechismus uit de Bijbel komt.**
- 2. De leer van verzoening in de Catechismus heeft als hoofdzaak: de plaatsvervangende betaling van straf en schuld en daardoor de vergeving (zondagen 4-7). De uitleg van de hele geloofsleer wordt hierdoor ingekleurd, vertekend en schraal (Zondag 7 en 23). Ook bij de behandeling van de wet (in het stuk der dankbaarheid) wordt het nieuwe leven niet krachtig onderwezen, zoals de Bijbel doet.**



- 3. In de Catechismus krijgt de verandering van het hart en leven van de gelovigen niet de centrale aandacht die de Bijbel daaraan geeft. Het evangelie leert verlossing door wedergeboorte – doordat we echt rechtvaardige mensen worden, die eensgezind worden met God en passen bij Hem en zijn koninkrijk (Johannes 3).**

Ton de Ruiter, Arnhem, bijgewerkt in januari 2019/2023.